

Informatiebrief

Aan : de gemeenteraadsleden van Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo
Van : Renee Schuit, beleidsadviseur Sociaal Domein
Datum : 8 november 2016

Onderwerp: Eigen bijdrage Wmo

Aanleiding

Op 26 oktober 2016 heeft u, tijdens de klankbordgroep bijeenkomst Sociaal Domein van de BUCH gemeenteraden, een deelsessie kunnen bijwonen over de eigen bijdragen in de Wmo. Tijdens de deelsessie is met name ingegaan op de landelijke actualiteiten rond het onderwerp en de systematiek. Als laatste zijn drie keuzemogelijkheden voorgelegd waarmee invloed uitgeoefend kan worden op de hoogte van de eigen bijdragen voor inwoners. Helaas was er niet voldoende tijd om met elkaar in discussie te gaan over deze mogelijkheden. Voorgesteld is om tijdens een vervolgbijeenkomst op 23 november 2016 nogmaals stil te staan bij de keuzes en hier inhoudelijk met elkaar over van gedachte te wisselen.

Om u alvast voor te bereiden op deze sessie, is deze informatiebrief opgesteld. In de brief staan we nogmaals kort stil bij de systematiek en de uitwerking van de voorgestelde keuzes. Aan de hand van casus Emma wordt toegelicht wat er gebeurt per keuzemogelijkheid.

Onrust over eigen bijdragen

De laatste tijd verschijnen in de media verschillende berichten over ondersteuningsmijding door cliënten vanwege hoge eigen bijdragen op Wmo- voorzieningen. In opdracht van het ministerie van VWS wordt momenteel onderzoek gedaan naar de mate waarin cliënten daadwerkelijk afzien van ondersteuning vanwege de eigen bijdrage. De uitslag van dit onderzoek wordt zeer binnenkort verwacht.

Vanuit de verschillende BUCH gemeenteraden wordt verzocht iets aan deze situatie te veranderen (NB de gemeenteraad van Bergen heeft op 29 september jl. een motie aangenomen om met ingang van 1-1-2017 de eigen bijdrage voor de nieuwe Wmo-taken, begeleiding, dagbesteding en respijtzorg te laten vervallen; NB de gemeenteraad van Uitgeest heeft op 27 oktober jl. een motie aangenomen om de eigen bijdrage af te schaffen voor alle Wmo-taken).

Achtergrond eigenbijdragensysteem

Het heffen van eigen bijdragen is in Nederland zeer complex opgebouwd. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het heffen van eigen bijdragen in de Wmo, maar onze inwoners kunnen daarnaast ook te maken krijgen met eigen bijdragen in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz).

Landelijk eigenbijdragesysteem

De kaders voor de hoogte van de eigen bijdrage zijn landelijk bepaald en vastgelegd in de Wmo 2015 en het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. De parameters worden toegepast door het Centraal Administratiekantoor (CAK) bij de berekening van de eigen bijdrage. De hoogte van deze landelijke parameters kan alleen worden aangepast in het voordeel van de cliënt.

Er zijn drie parameters die de maximale hoogte van de eigen bijdrage op basis van het bijdrageplichtig inkomen bepalen. Deze parameters, die afhankelijk zijn van de woon- en leefsituatie en de leeftijd van de cliënt, zijn:

1. Maximale periodebijdrage: dit is het bedrag dat cliënten met een inkomen tot het inkomensbedrag betalen per bijdrageperiode (= vier weken).
2. Inkomensgrens: dit is het startpunt van het deel van de eigen bijdrage waarbij het marginale tarief wordt berekend.
3. Marginaal tarief: dit is het percentage van het bijdrageplichtig inkomen boven de inkomensgrens dat wordt opgeteld bij de maximale periodebijdrage. Dit percentage is 15%.

Standaard parameters 2016

Huishouden + leeftijd	A. Maximale periodebijdrage	B. Inkomensgrens	C. Marginaal tarief
Eenpersoonshuishouden, niet AOW-gerechtigd	€ 19,40	€ 22.486,-	15%
Eenpersoonshuishouden, AOW-gerechtigd	€ 19,40	€ 16.887,-	15%
Meerpersoonshuishouden, niet AOW-gerechtigd	€ 27,80	€ 28.177,-	15%
Meerpersoonshuishouden, AOW-gerechtigd	€ 27,80	€ 23.374,-	15%

Naast bovenstaande parameters wordt de hoogte van de eigen bijdrage bepaald door de kostprijs.

4. Kostprijs: het totaal van de bijdragen voor een maatwerkvoorziening mag de kostprijs niet te boven gaan, zo bepaalt de Wmo 2015. Gemeenten kunnen wel besluiten het tarief lager vast te stellen dan de kostprijs. De kostprijzen worden vastgelegd in het Besluit Maatschappelijke Ondersteuning per BUCH gemeente. Hieronder treft u de kostprijs voor de Wmo voorzieningen en de maximale bijdrage die wij vragen:

Voorziening	Maximale eigen bijdrage BUCH-gemeenten	Kostprijs 2016
Begeleiding	€ 20,- / uur	€ 42,- / uur
Dagbesteding	€ 20,- / dagdeel	€ 28,69 - € 50,17 / dagdeel
Persoonlijke verzorging	€ 20,- / uur	€ 39,- / uur
Respijtzorg	€ 30,- / etmaal	€ 102,61 / etmaal

Verminderen financiële druk eigen bijdragen

Er zijn drie opties die de druk op de eigen bijdragen kunnen verminderen. Hieronder wordt per optie aangegeven wat voor- en nadelen zijn.

Optie 1 Afschaffen van de eigen bijdrage van de nieuwe Wmo-taken

Gemeenten kunnen ervoor kiezen de eigen bijdrage voor cliënten die gebruikmaken van begeleiding, dagbesteding of respijtzorg af te schaffen. We hebben het dan over de zogenaamde 'nieuwe Wmo-taken'. De doelgroep die gebruikmaakt van individuele begeleiding en dagbesteding is een groep kwetsbare inwoners, waarbij een reële kans op

ondersteuningsmijding aanwezig is als gevolg van de eigen bijdrage. Hierdoor kunnen problemen verergeren, mantelzorgers overbelast raken en thuissituaties ontwricht raken. Naast de menselijke onwenselijke effecten brengt dit ook hoge maatschappelijke kosten met zich mee. Dit kan worden voorkomen door geen eigen bijdrage te heffen.

Voordeel:
• Financiële drempel voor gebruikers van begeleiding en dagbesteding wordt weggenomen. • Besparing op bredere maatschappelijke kosten omdat ondersteuningsmijding om financiële redenen wordt voorkomen. • Administratieve lastenverlichting voor zorgaanbieders • Geen extra uitvoeringskosten, er wordt geen eigen bijdrage doorgegeven aan het CAK.
Nadeel:
• Het afschaffen van een eigen bijdrage voor alleen begeleiding en dagbesteding is geen integrale benadering van deze materie. Als een cliënt van meerdere Wmo voorzieningen gebruik maakt naast begeleiding en dagbesteding, heeft hij/zijn geen profijt van deze maatregel. Het is niet aan de inwoner uit te leggen waarom wel een eigen bijdrage moet worden betaald als er bijvoorbeeld een scootmobiel moet worden ingezet, maar niet als er dagbesteding of begeleiding nodig is. • Weer invoeren na afschaffing is erg moeilijk. • Cliënten hebben geen beeld dat ondersteuning kosten met zich mee brengt. Zij hoeven hiervoor niets terug te doen. • Geen inkomsten voor gemeenten uit eigen bijdragen. • Mogelijk financieel nadeel voor gemeenten doordat ondersteuningsmijders sneller een beroep doen op voorzieningen.

Optie 2 Afschaffen van de eigen bijdrage van oude en nieuwe Wmo-taken

Naast het afschaffen van de eigen bijdrage voor begeleiding, dagbesteding en respijtzorg, kunnen gemeenten de eigen bijdrage voor de oude Wmo-taken afschaffen. We hebben het dan over bijvoorbeeld de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp, hulpmiddelen of woonaanpassingen. Het volledig afschaffen van de eigen bijdrage is een meer integrale benadering van deze materie. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen cliënten die gebruikmaken van nieuwe- en oude Wmo-voorzieningen.

Voordeel:
• Financiële drempel voor gebruikers wordt weggenomen. • Besparing op bredere maatschappelijke kosten omdat ondersteuningsmijding om financiële redenen wordt voorkomen. • Administratieve lastenverlichting voor zorgaanbieders en gemeenten. • Geen extra uitvoeringskosten, er wordt geen eigen bijdrage doorgegeven aan het CAK.
Nadeel:
• Weer invoeren na afschaffing is erg moeilijk. • Cliënten hebben geen beeld dat ondersteuning kosten met zich mee brengt. Zij hoeven hiervoor niets terug te doen. • Geen inkomsten voor gemeenten uit eigen bijdragen. • Mogelijk financieel nadeel voor gemeenten doordat ondersteuningsmijders sneller een beroep doen op voorzieningen.

Optie 3 Aanpassen van de eigen bijdragen

Door het aanpassen van de landelijke parameters kunnen de kosten voor inwoners dalen. In bijlage 1 wordt deze optie verder uitgelegd. Per parameter geven we aan welke aanpassing we doen en wat er gebeurt na aanpassing. Ook worden hier de voor- en nadelen uitgewerkt. Wanneer wordt gekozen voor deze optie is het nadrukkelijk het uitgangspunt om aan te sluiten bij de systematiek van resultaatsturing. Daarnaast is het belangrijk om te weten dat het kabinet per 1 januari 2017 de landelijke parameters gaat aanpassen.

Aansluiten bij resultaatsturing

De BUCH-gemeenten hebben besloten om resultaatsturing per 1 januari 2017 in te voeren voor de 'nieuwe' Wmo-taken. Ook wel bekend als de resultaten: zelfstandig en veilig wonen, zinvolle daginvulling en ondersteund netwerk. Bij resultaatsturing bepaalt de gemeente het 'wat' en is het aan aanbieders om het 'hoe' te bepalen. De gemeente stelt daarmee dus geen indicaties meer met een vast aantal uren of een vast aantal dagdelen. Tot nu toe is de eigen bijdrage in de BUCH-gemeenten altijd gebaseerd op uren of dagdelen. Er is een model bedacht die aansluit bij resultaatsturing, waarbij de cliënt nooit meer aan eigen bijdrage zal betalen dan nu het geval is.

Aangekondigde kabinetsmaatregel

In de septembercirculaire 2016 is terug te vinden dat het kabinet het eigenbijdragesysteem wil verzachten. De gemeenten worden via de integratie uitkering Sociaal domein, onderdeel Wmo 2015, gecompenseerd voor minder opbrengsten aan eigen bijdragen. Het gaat om de volgende aanpassingen:

- De maximale periodebijdrage wordt verlaagd naar € 17,50. Voor meerpersoonshuishoudens zonder AOW wordt het bedrag verlaagd naar € 0, -.
- Voor meerpersoonshuishoudens zonder AOW wordt de inkomensgrens verhoogd naar € 35.000, -.
- Het marginaal tarief wordt verlaagd naar 12,5%.

Voordeel:
• Besparing op brede maatschappelijke kosten omdat ondersteuningsmijding om financiële redenen wordt verminderd. Dit voorkomt eveneens overbelasting van mantelzorgers.
• Financiële drempel wordt kleiner.
• Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.
• Gemeenten kunnen meer maatwerk leveren; zowel cliënten met een hoog als laag inkomen kunnen hiervan profiteren.
• Kostenbewustzijn bij cliënten.
Nadeel:
• Er wordt nog steeds een eigen bijdrage opgelegd bij groepen cliënten (afhankelijk van welke parameters worden aangepast), met ondersteuningsmijding als mogelijk gevolg.
• Afhankelijk van de mate waarin parameters worden aangepast leidt dit tot minder inkomsten voor gemeenten uit eigen bijdragen.
• Aanbieders ondervinden administratieve last, omdat zij informatie moeten doorgeven aan het CAK

Casus Emma

In dit voorbeeld is gerekend met de standaard parameters zoals deze gelden in 2016 uit de tabel van pagina 2. Bovenstaande aangekondigde kabinetsmaatregelen zijn hier niet in verwerkt.

Emma is alleenstaand en 50 jaar oud. Zij krijgt vanuit de gemeente begeleiding, 4 uur per week. De kosten zijn € 42,- per uur. De kostprijs voor begeleiding is in BUCH lager vastgesteld naar een tarief van € 20, -. Per week is dat dus € 80,-. De zorgkosten voor begeleiding zijn 52 weken x € 80,- = € 4.160,- per jaar. De aanbieder en de gemeente laten iedere 4 weken aan het CAK weten of er zorg is geweest en hoeveel dit is.

Emma heeft ook een scooter. De gemeente huurt deze voor € 60,- per 4 weken. In totaal bedragen de kosten voor de scooter 13 perioden x € 60,- = € 780,-. De gemeente laat ook dit iedere 4 weken weten aan het CAK.

Het CAK berekent vervolgens wat de totale zorgkosten van Emma zijn:

- Begeleiding	€ 4.160,-
- Scooter	€ 780,-
TOTAAL	€ 4.940,-

Situatie 1. Wat betaalt Emma aan eigen bijdrage bij een inkomen van € 20.000,-?

Emma valt onder de eerste categorie huishouden + leeftijd. Ze heeft immers een eenpersoons huishouden en is nog niet AOW gerechtigd. Haar inkomen ligt onder de inkomensgrens van € 22.486,-. Hierdoor betaalt zij de maximale periodebijdrage van € 19,40 per 4 weken. Dat is in totaal 13 perioden x € 19,40 = € 252,20 per jaar. Aangezien de zorgkosten meer zijn (deze bedragen € 4.940,-) zal Emma iedere 4 weken € 19,40 moeten betalen.

Situatie 2. Wat betaalt Emma aan eigen bijdrage bij een inkomen van € 35.000,-?

Emma valt onder de eerste categorie huishouden + leeftijd. Ze heeft immers een eenpersoons huishouden en is nog niet AOW gerechtigd. Haar inkomen ligt boven de inkomensgrens van € 22.486,-. Hierdoor betaalt zij over dit eerste bedrag de maximale periodebijdrage van € 19,40 per 4 weken. Dat is in totaal 13 perioden x € 19,40 = € 252,20 per jaar. Daarnaast betaalt ze maximaal het marginaal tarief van 15% over het meerdere (€ 35.000,- – € 22.486,- = € 12.514 x 15 % = € 1.877,-). Emma betaalt dus nu de maximale periodebijdrage van € 252,20 en het marginale tarief van € 1.877,- = € 2.129,20 per jaar. Aangezien de zorgkosten meer zijn (deze bedragen € 4.940,-) moet Emma iedere 4 weken € 19,40 + 1/13^e deel á € 144,38- = € 163,80 aan eigen bijdrage betalen.

Situatie 3. Wat betaalt Emma aan eigen bijdrage bij een inkomen van € 100.000,-?

Emma valt onder de eerste categorie huishouden + leeftijd. Ze heeft immers een eenpersoons huishouden en is nog niet AOW gerechtigd. Haar inkomen ligt boven de inkomensgrens van € 22.486,-. Hierdoor betaalt zij over dit eerste bedrag de maximale periodebijdrage van € 19,40 per 4 weken. Dat is in totaal 13 perioden x € 19,40 = 252,20 per jaar. Daarnaast betaalt ze maximaal het marginaal tarief van 15% over het meerdere (€ 100.000,- – € 22.486,- = € 77.514 x 15 % = € 11.627,-). Emma betaalt dus nu maximaal een periodebijdrage van € 252,20 en het marginale tarief van € 11.627,- = € 11.879,30 per jaar. Omdat de zorgkosten minder zijn dan dit bedrag zal maximaal het bedrag van zorgkosten door het CAK worden gedeclareerd: € 4.940,- (= € 380,- per 4 weken). Emma betaalt de ontvangen zorg in dit voorbeeld dus geheel zelf.

Wat gebeurt er als er wordt gekozen om:

1. De eigen bijdrage geheel af te schaffen:

In alle 3 de voorbeelden zal Emma geen eigen bijdrage betalen over de ontvangen zorg en loopt de gemeente deze inkomsten mis.

2. De eigen bijdrage alleen op begeleiding af te schaffen:

Het CAK gaat dan alleen rekenen met de kosten van de scootmobiel (€ 780,- per jaar).

In de 1^e situatie betaalt Emma maximaal € 252,20 per jaar. Emma zal ondanks het afschaffen van de eigen bijdrage hetzelfde blijven betalen, de kosten van de scootmobiel zijn immers hoger dan haar eigen bijdrage van € 252,50 per jaar.

In situatie 2 en 3 is de eigen bijdrage voor Emma € 780, - per jaar. Zij betaalt daarmee alleen de totale kosten voor de scootmobiel. De gemeente loopt een deel van de inkomsten mis vanuit de eigen bijdrage.

3. Aan de parameters te 'draaien'

Wanneer de maximale periodebijdrage op € 0,- wordt gezet betaalt Emma in alle 3 de situaties de eerste maximale periodebijdrage van € 19,40 per 4 weken = € 252,40 per jaar **niet**, omdat het bedrag van € 19,40 is vervangen door € 0,-.

In situatie 1 zal zij daarom zelfs helemaal geen eigen bijdrage meer betalen.

In situatie 2 betaalt zij € 252,40 per jaar minder, want het marginaal tarief blijft hetzelfde. Het marginaal tarief was in situatie 2 € 1.877, - per jaar.

In situatie 3 betaalt zij ook € 252,40 per jaar minder, want het marginaal tarief blijft hetzelfde. Het marginaal tarief was in situatie 3 € 11.627, - per jaar. Omdat de totale zorgkosten minder zijn betaalt zij het bedrag van € 4.940, - per jaar.

Wanneer het marginaal tarief wordt verlaagd van 15% naar bijvoorbeeld 10% betaalt Emma in situatie 1 hetzelfde omdat zij geen marginaal tarief heeft, maar in de andere 2 situaties minder, omdat zij niet 15% maar 10% over het meerdere inkomen aan marginaal tarief betaalt.

Bijlage 1 Aanpassen van de parameters

Ondersteuning vindt plaats voor alle inkomenscategorieën. Berichten vanuit de VNG geven aan dat niet alleen de minima, maar met name de midden- en hogere inkomens te maken hebben met een sterke stijging van de eigen bijdragen. Het aanpassen van de parameters biedt voor alle inkomenscategorieën een lastenverlichting. Hieronder worden per parameter de voor- en nadelen beschreven.

1. Verlagen van de vaste periodebijdrage

Alle inwoners met een eigen bijdrage plicht voor de Wmo betalen een vaste bijdrage per periode van € 19,40 voor een alleenstaande en € 27,80 voor een gehuwde. Wanneer de periodebijdrage op € 0, - wordt gezet komen we daarin alle inkomenscategorieën tegemoet.

Voordeel:

- Besparing op brede maatschappelijke kosten omdat ondersteuningsmijding om financiële redenen wordt voorkomen. Dit voorkomt eveneens overbelasting van mantelzorgers.
- Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.
- Zowel cliënten met een hoog als laag inkomen profiteren hiervan.

Nadeel:

- In de Bijzondere bijstand en de CZM is een vergoeding opgenomen van de eigen bijdrage. De minima kunnen hier een beroep op doen. Deze aanpassing verplaatst de ondersteuning van het minimabeleid voor een deel naar deze maatregel.

2. Verhogen van het inkomensbedrag

Met het aanpassen van het inkomensbedrag verleg je de inkomensgrens die bepaalt welke mensen het basisbedrag, te weten € 19,40 en € 27,60, betalen. Het inkomensbedrag is een drempelbedrag. Als het inkomen van een cliënt onder het drempelbedrag zit, betaalt deze de laagste periodebijdrage. De inkomensdrempel voor de laagste periodebijdrage kan worden verhoogd, zodat een grotere groep inkomens de laagste periodebijdrage betaalt. De midden- en hogere inkomens gaan vanaf het nieuwe drempelbedrag pas een opslag van 15% betalen.

Voorbeeld:

Nu betaalt een cliënt met een eenpersoonshuishouden niet AOW gerechtigd tot een inkomen van € 22.486 een basisbedrag per periode van € 19,40. Alles daarboven wordt belast met 15%. Bij een inkomen van € 30.000 is dat $€ 30.000 - € 22.486,- = € 7.514,- \times 15\% = € 1.127,10$ per jaar + de periodebijdrage.

Stel de inkomensgrens wordt verhoogd naar € 27.500,- dan betaalt deze cliënt tot dit bedrag € 19,40 en alles daarboven 15%. Dat houdt in: $€ 30.000 - € 27.500 = € 2.500,- \times 15\% = € 375,-$ per jaar + de periodebijdrage.

Voordeel:

- De eigen bijdrage daalt voor een groep inkomens boven het inkomensbedrag. Meer klanten gaan alleen het basisbedrag betalen. Voor de groep inkomens boven het nieuwe inkomensbedrag betekent dit dat zij over een kleiner gedeelte van hun inkomen de opslag moeten betalen.
- Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.

Nadeel:

- De minima hebben geen voordeel van deze maatregel. De groep inkomens net boven het inkomensbedrag hebben hiervan het meeste voordeel, terwijl zij (gedeeltelijk) ook nog een beroep kunnen doen op de Bijzondere Bijstand en CZM voor hun eigen bijdrage.

3. Verlagen van het marginaal tarief

Met het marginaal tarief wordt de steilheid van opbouw bepaald waarmee de eigen bijdrage stijgt vanaf de maximale periodebijdrage tot het maximaal tarief. Wanneer dit percentage naar beneden wordt aangepast, dan stijgen de eigen bijdragen minder hard. Met name de hogere inkomens profiteren hiervan.

Voorbeeld:

Nu betaalt een cliënt met een eenpersoonshuishouden niet AOW gerechtigd tot een inkomen van € 22.486 een basisbedrag per periode van € 19,40. Alles daarboven wordt belast met 15%. Bij een inkomen van € 30.000 is dat € 30.000 - € 22.486,- = € 7.514,- x 15% = € 1.127,10 per jaar + de periodebijdrage.

Stel het marginaal tarief wordt verlaagd van 15% naar 10%. Dan betaalt deze cliënt tot een inkomen van € 22.486 een basisbedrag per periode van € 19,40. Alles daarboven wordt dan belast met 10%. Bij een inkomen van € 30.000 is dat € 30.000 - € 22.486,- = € 7.514,- x 10% = € 751,40 per jaar + de periodebijdrage.

Voordeel:

- Met name de hogere inkomenscategorieën betalen minder eigen bijdrage.
- Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.

Nadeel:

- De minima en middeninkomens hebben geen voordeel aan deze maatregel.

4. Aanpassen van de tarieven

De tarieven waarover de eigen bijdrage wordt berekend, kunnen lager worden vastgesteld dan de kostprijzen van deze voorzieningen.

Voordeel:

- Met name de hogere inkomenscategorieën betalen minder eigen bijdrage.
- Geen extra uitvoeringskosten, er wordt slechts een andere parameter doorgegeven aan het CAK.

Nadeel:

- De minima en middeninkomens hebben geen voordeel aan deze maatregel.